

PM

Kultur och fritidsnämnden ansvarsutövande 2019

Botkyrka kommun

Tobias Björn

Ebba Öhlund

Cornelia Pethrus

Isabelle Panasco

Innehållsförteckning

1.	Inledning	2
1.1.	Bakgrund	2
1.2.	Genomförande	2
2.	Resultat	3
2.1.	Sammanfattande bedömning	3
2.2.	Nämndens årsredovisning	3
2.2.1.	Ekonomiskt resultat	3
2.2.2.	Prognossäkerhet	4
2.2.3.	Verksamhetsmässigt resultat	5
2.3.	Lägesrapporter	5
2.3.1.	Mål och kvalitetsarbete	5
2.3.2.	Intern kontroll	5
2.3.3.	Övriga frågor	6
2.4.	Framtidsperspektiv	7

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Kommunens revisorer ska varje år uttala sig i frågan om ansvarsfrihet för nämnder och styrelse samt enskilda ledamöter i dessa. För att möjliggöra bedömningar och skapa en tydlig grund för dessa anger kommunallagen att all verksamhet ska granskas årligen.

En viktig del i den årliga granskningen är att bedöma om nämndens eller styrelsens ansvarsutövande är tillfredsställande. Med ansvarsutövning avses nämndens eller styrelsens aktiva åtgärder för att styra, leda, följa upp och kontrollera verksamheten. Ett effektivt ansvarsutövande förutsätter att det finns system och rutiner som stödjer nämnden i dess arbete.

Enligt kommunallagen ska nämnderna var och en inom sitt verksamhetsområde se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten och att kontrollen inom nämnden är tillräcklig.

Mot bakgrund av ovanstående har PwC fått i uppdrag av de förtroendevalda revisorerna att granska ansvarsutövningen inom kommunens nämnder. Resultatet av granskningen har diskuterats vid ett sammanträffande mellan förtroendevalda revisorer samt nämnd- och förvaltningsledning.

1.2. Genomförande

Den årliga granskningen av ansvarsutövande har genomförts enligt följande arbetsmodell:

- Analys/verifiering av grunddokumentation
- Avstämning/diskussion med nämnd och förvaltningsledning
- Upprättande av PM
- Avstämning och diskussion med kommunstyrelse/kommunledning
- Uppföljning av resultat/underlag kring fördjupande revisionsprojekt

I årets granskning har särskilt fokus lagts på analys och diskussion kring:

- Årsredovisning
- Lägesrapporter
- Framtidsperspektiv

2. Resultat

2.1. Sammanfattande bedömning

Den sammanfattande bedömningen är att det finns ett strukturerat system för styrning och ledning samt uppföljning och kontroll som omfattar nämndens samlade verksamhetsområde.

Nämnden klarar budgetramen för år 2019. Den procentuella budgetavvikelsen är 0,8 procent vid årets slut. Under delar av året har prognosarbetet försvårats på grund av stora brister i införandet av förändrat besluts- och ekonomistöd. Prognosen vid T1 var mer riktig än prognosen vid T2, men trots detta var prognosfelet var ändå begränsat och uppgick till endast 0,2% avvikelse.

Vi kan konstatera att åtaganden, mål och indikatorer samt genomförda åtgärder för att nå dessa kommenteras på ett tillfredsställande sätt i nämndens årsredovisning.

Nämnden redovisar internkontroll i enlighet med kommunens gemensamma modell och har även tagit fram nämndspecifika kontrollområden. Vidare anges åtgärder som genomförts eller som ska genomföras avseende de kontroller som har en godtagbar eller ej godtagbar bedömning. Bristerna som noteras i den egna kontrollen behöver åtgärdas och beaktas i det fortsatta arbetet.

Vår bedömning är att nämnden i allt väsentligt vidtagit åtgärder för att styra, följa upp, kontrollera och rapportera tilldelat uppdrag samt att redovisat resultat är förenligt med fastställda mål.

2.2. Nämndens årsredovisning

2.2.1. Ekonomiskt resultat

Nämnden redovisar ett positivt resultat för 2019 med 2 140 tkr vilket innebär att den av kommunfullmäktige fastställda ekonomiska ramen har klarats.

Överskottet kan enligt årsredovisningen förklaras av i huvudsak tre skäl. En omorganisation inom förvaltningen genomfördes per den 1 oktober 2019. Detta föranledde en minskning av antalet verksamhetsområden och verksamhetschefer från fyra till tre. Dessutom skedde en omstrukturering av förvaltningens stab vilket medförde färre tjänster och mindre kostnader än budgeterat. Vidare anges nytt fokus i verksamheten för unga vuxna där den nya verksamheten för unga 16 - 19 år etablerades något senare under hösten än planerat och sammantaget blev kostnaderna då lägre över året än budgeterat. Det tredje skälet anges vara generellt lägre kostnader för och större återhållsamhet med resor, utbildning och konferenser samt vakanshållning av ett par budgeterade tjänster.

Vidare framgår av årsredovisningen att en ny internhyresmodell införts i kommunen. Med anledning av hur internhyresmodellen inrättats föreligger överskott vad gäller hyror inom verksamhetsområde bibliotek, kultur, ungdom och förening samt gemensam verksamhet.

2.2.2. Prognossäkerhet

(Mnkr)	Nettobudget	Prognos T 1	Prognos T 2	Utfall 2019	Avvik i %	Prognosfel i T 2 i %
Årsbokslut:	249	+2,4	+1,5	+2,1	0,8	0,2

Den procentuella budgetavvikelsen är 0,8 procent vid årets slut.

- Vid T1 prognostiserades ett budgetöverskott om 2,4 mnkr för helåret. Det anges att ett större omställnings- och utvecklingsarbete pågår till följd av beslutet att per den 31 mars avveckla mötesplatserna för unga vuxna i dess dåvarande form. Ungdom och förening prognostiserar en avvikelse om cirka 2,2 mnkr som kan härledas till omställningskostnader till följd av detta beslut. Prognosen anges vara något osäker eftersom delar av omställningsarbetet alltjämt är pågående. Prognosen är dock betydligt lägre än de 8,5 mnkr som kultur- och fritidsnämnden tilläts överskrida tilldelad ram enligt KS/2018:633 efter omfördelning av medlen för mötesplatserna för unga vuxna.
- Vid T2 prognostiserades ett budgetöverskott om 1,5 mnkr för helåret. Det anges att prognosarbetet tidigare under året ha försvårats kraftigt på grund av stora brister i kommunens införande av förändrat Besluts- och ekonomistöd. De stora bristerna har nu avhjälpats och prognosarbetet har därmed normaliserats. Trots detta råder en viss osäkerhet främst på grund av den förändring som pågår av verksamheten inom verksamhetsområdet ungdom och förening samt ett par utestående frågor kring den för året nyinrättade internhyresmodellen.

Protokollförd uppföljning av ekonomin har skett totalt fem gånger under året. Budgetprognos lämnas under punkten budgetprognos och månadsuppföljning. Vidare sker uppföljning i samband med de kommunövergripande, och enligt redovisningsreglementet obligatoriska, rapporteringstidpunkterna i samband med årsredovisning och delårsrapporter.

Vid nämndens första budgetprognos per mars, vilken tas upp vid sammanträdet 2019-05-21, prognostiseras ett överskott för helåret mot budgeten på 72 tkr. Vid samma sammanträde redovisas delårsrapport 1 där prognosen visar en positiv avvikelse på 2 416 tkr för helåret 2019 mot budget.

Vid sammanträdet i september (2019-09-03) redovisas ett prognostiserat underskott på -1 854 tkr för helåret 2019 mot budget och vid delår 2 (2019-10-16) prognostiseras ett överskott för helåret på 1 529 tkr. Vid budgetprognos per oktober 2019, vilken redovisas vid nämndens sammanträde 2019-12-09, redovisas ett prognostiserat överskott på 2 645 tkr för helåret 2019 mot budget.

Av reglementet för budgetansvar och attest framgår att det åligger nämnden att kontinuerligt hålla sig underrättad om såväl kostnader och intäkter som verksamhetens utveckling, vilket vi bedömer att nämnden i huvudsak gör genom ovanstående rapportering.

2.2.3. Verksamhetsmässigt resultat

Vid protokollgenomgång kan vi se att uppföljning av måluppfyllelse skett tre gånger under 2019, vid årsredovisning för 2018, vid delårsrapport 1 och delårsrapport 2. Prognoser för helårsuppfyllandegraden av målen lämnas i delårsrapporterna.

Nämnden redovisar i sin årsredovisning bidraget till mål och budget 2019 kommunövergripande målområden via nämndmål och målsatta mått. Detta utifrån den sk trafikliksmodellen. Nämndens egen utvärdering av målområden visar en mycket god måluppfyllelse. Även nämndmålen bedöms ha en god måluppfyllelse. För 15 av 21 nämndmål bedöms måluppfyllelsen vara god och för fyra nämndmål bedöms måluppfyllelsen som godtagbar. Avseende övriga två nämndmål görs ingen bedömning. Dessa avser *Energiförbrukningen i nämndens lokaler minskar* samt *Bemanningen på förvaltningen ska spegla sammansättningen i befolkningen*. Av årsredovisningen framgår att då kommunorganisationen sedan 2019 tillämpar internhyresmodellen är det ej längre relevant att följa energiförbrukning på nämndnivå. Avseende målet kring bemanningen på förvaltningen ska spegla sammansättningen i befolkningen så framgår att utfallet för 2019 har ännu inte levererats från Statiska centralbyrån.

Vi kan konstatera att åtaganden, mål och indikatorer samt genomförda åtgärder för att nå dessa kommenteras på ett tillfredsställande sätt i nämndens årsredovisning.

2.3. Lägesrapporter

2.3.1. Mål och kvalitetsarbete

Som tidigare nämnts finns i nämndens årsredovisning en uppföljning och resultatredovisning av de kommungemensamma målen i mål och budget 2019 och nämndens åtaganden utifrån dessa. En aggregerad sammanställning av måluppfyllelsen kring dessa mål finns i kommunens samlade årsredovisning.

Kultur- och fritidsförvaltningens omvärldsanalys 2019 - 2022 anger bland annat vikten av de öppna fritidsverksamheterna. Kultur- och fritidsförvaltningen bedömer att de kommande åren kommer att kräva åtgärder kring arbetsförutsättningar, lönenivåer och kompetens vid de öppna fritidsverksamheterna. Över tid bör det finnas utbildad personal med stabila anställningar som innefattar hela året i tillräcklig omfattning för att bedriva en jämn kvalitativ verksamhet i alla stadsdelar. Det är ytterst viktigt att fritidsgårdarna och fritidsklubbarna får möjlighet till en långsiktig kvalitetssäkring. Vidare anges bland annat att förvaltningen anser att potentialen vad gäller mötesplatserna för unga vuxna fortfarande inte nyttjas fullt ut och förvaltningen ser behov av en bättre samverkan inom denna medborgarprocess för att möjliggöra arbete och studier för unga vuxna.

I övrigt hänvisas till kommentarerna i delavsnittet om det verksamhetsmässiga resultatet för 2019.

2.3.2. Intern kontroll

Det är nämnden, som enligt kommunallagen, har det formella ansvaret för den interna kontrollen. De förtroendevalda revisorerna ska årligen bedöma om nämnden har ett fungerande system för intern kontroll.

Nämnden antog i januari 2019 en plan för intern kontroll för 2019. Planen har genomförts och återrapportering har skett till nämnden i samband med delårsrapportering 1 och delårsrapportering 2 vid sammanträden 2019-05-21 och 2019-10-16. Vidare har återrapportering skett vid årsredovisning 2020-02-10 § 32. Nämnden har beaktat de föreslagna kontrollmomenten i den kommunövergripande planen för intern kontroll som fastställts av kommunstyrelsen. Nämnd- och förvaltnings specifika kontroller ingår även i planen, utifrån en förenklad genomförd risk- och väsentlighetsanalys. Ett av de 17 kontrollmomenten kontrolleras inte längre då det bedömts irrelevant. Detta avser avstämning av deltagarlistor på chefsintroduktion. Det anges att eftersom introduktionen för nyanställda chefer byttes ut hösten 2018 från att bestå av fyra fördjupningsblock till en välkomstdag som mer består av övergripande information bedöms att kontrollresultaten nu ger en sämre indikation på den identifierade risken, nämligen huruvida cheferna fått tillräcklig information för att klara av sitt chefskap. Med anledning av detta har kontroll ej genomförts 2019. Totalt har 16 kontroller genomförts varav åtta med bedömningen god kontroll (grön), sex med bedömningen godtagbar kontroll (gul) och två med bedömningen ej godtagbar (röd). De två kontrollpunkter som bedömts ej godtagbara är kontroll av internfakturor på mellan 100 tkr och 500 tkr samt stickprovskontroller vid utfärdandet av bibliotekskort. Åtgärder anges i uppföljningen av beslutade kontroller för år 2018. Av de sex kontrollmoment som bedöms som godtagbara samt av de två som bedöms som ej godtagbara anges åtgärder som genomförts eller som ska genomföras. Det framgår dock inte hur återrapportering ska ske avseende att åtgärden har vidtagits.

2.3.3. Övriga frågor

Under denna rubrik omnämns betydelsefulla händelser under 2019 enligt årsredovisningen.

Kommunstyrelsen i Botkyrka beslutade i oktober 2019 om ett nytt fokus i verksamheten för unga vuxna. Förändringen är en del i att Botkyrkas ungdomsgaranti ska nå ut till alla ungdomar. Ungdomsgarantin innebär att alla unga ska få stöd att komma i studier, jobb eller praktik. Beslutet innebar att mötesplatserna för unga vuxna, som kultur- och fritidsförvaltningen drivit, stängdes i mars 2019. För att hitta former för den nya inriktningen för unga 16–19 år har kultur- och fritidsförvaltningen samarbetat med arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen och socialförvaltningen. I mitten av november kunde Albys Hjärta ny-öppnas, i en ny roll som aktivitetshus för 16 – 19-åringar. I huset samverkar förvaltningarna. Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen driver på dagtid verksamheten Lill-Basun som syftar till att fånga upp unga 16 - 19 år som inte läser eller fullföljer sina studier på gymnasiet, socialförvaltningen arbetar med uppsökande verksamhet och kultur- och fritidsförvaltningen arrangerar schemalagda aktiviteter på eftermiddagar och kvällar.

Vidare anges bland annat att Fittja Bibliotek och Botkyrka Konsthall öppnade i nya lokaler under året samt att flickors deltagande i föreningsidrotten ökar som en konsekvens av kommunens och idrottsföreningarnas medvetna anläggningssatsningar under flera års tid, deltagande för flickor mellan 6 - 25 år har ökat med 2,3 procent enligt Riksidrottsförbundet. I årsredovisningen anges även att deltagandet i idrottsaktiviteter inom målgruppen barn och vuxna med funktionsnedsättning har ökat med cirka 7 procent.

2.4. Framtidsperspektiv

Under denna punkt har diskussioner förts kring framtiden och fortsatta utmaningar, såsom bland annat:

- Följa bygg- och exploateringstakten i kommunen.
- Reinvesteringar i befintliga åldrande anläggningar.
- Möta skolans behov av verksamhetslokaler inom kultur-, idrotts- och fritidsområdet.
- Större investeringar i badhus. Valfungerande badhus bedöms viktigt för folkhälsan och även för fullständiga grundskolebetyg.
- Riktade statliga bidrag upphör/har upphört.
- Endast 50-procents kompensation för volymökningar utifrån kommunens resursfördelningsmodell.
- Driftskonsekvenser av KFs investeringsbudget 2019 medför ca 4,5 mnkr som är ofinansierade via budgeten vilket medför behov av effektiviseringar om ca 1,5 procent ytterligare.
- Läs- och språkutvecklingsverksamheter har genomförts i projektform i Storvreten och Norsborg med lyckade resultat. Aktiviteterna ska nu införlivas i förvaltningens ordinarie verksamhet.
- Fortsätta verksamheten inom fritidsklubbar och fritidsgårdar då dessa upplevs trygghets-skapande hos Botkyrkaborna.

2020-04-15

Anders Hägg

Uppdragsledare

Tobias Bjöörn

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Botkyrka kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av antagen projektplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.